

Linköpings kommun
utbildningsforvaltningen@utb.linkoping.se

Beslut
Datum 2024-10-31
Dnr 2024:371
Sida 1 (19)

Beslut

efter kvalitetsgranskning av *arbetet för att fler barn ska delta i utbildningen i förskolan* i förskolan Fogdegatan 60A och Linköpings kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap.19 och 20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning i Linköpings kommun, förskolan Fogdegatan 60A avseende *arbetet för att fler barn ska delta i utbildningen i förskola*.

I granskningen ingår följande frågeställningar:

1. I vilken utsträckning bedriver rektorn ett aktivt och strategiskt arbete för att främja närvaro i förskolan?
2. I vilken utsträckning stödjer huvudmannen rektorn i arbetet med att främja närvaro?
3. I vilken utsträckning gör hemkommunen aktiva och strategiska ansträngningar för att öka deltagandet i förskolan?

I granskningen ingår **inte** att utreda hemkommunens ansvar för att alla barn som har rätt till förskola får en förskoleplats om deras vårdnadshavare önskar det. I granskningen ingår **inte** heller att utreda och bedöma kvaliteten i huvudmäns arbete att erbjuda plats till barn om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola.

Granskningen omfattar 30 huvudmän med sammantaget 30 utvalda förskoleenheter.

Läsanvisningar

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier som Skolinspektionen satt upp i granskningen inom de granskade områdena. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1. I förhållande till den övergripande frågeställningen bedöms om huvudmannen uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier *i hög utsträckning, i flera delar* eller *i låg utsträckning*.

Om en huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och anger inom vilka delar. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning, men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut

Rektorns arbete för att öka närvaron i förskolan

Skolinspektionen bedömer att rektorn i flera delar bedriver ett aktivt och strategiskt arbete för att främja närvaro i förskolan.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver systematiskt följa upp och utvärdera det närvarofrämjande arbetet på förskolan.

Huvudmannens stöd till rektorn i arbetet med att främja närvaron.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen i flera delar stödjer rektorn i arbetet med att främja närvaron

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sin uppföljning och analys av det närvarofrämjande arbetet.

Hemkommunens arbete för att öka deltagandet i förskolan

Skolinspektionen bedömer att hemkommunen i hög utsträckning gör aktiva och strategiska ansträngningar för att öka deltagandet i förskolan.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 5 maj 2025 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se Vänligen hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2024:371) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive frågeställning

I vilken utsträckning bedriver rektorn ett aktivt och strategiskt arbete för att öka närvaron i förskolan?

Inom denna frågeställning granskas rektorns ansvarstagande för samarbetet mellan förskolan och vårdnadshavare. Vidare granskas hur rektorn skapar förutsättningar för arbetet med att främja närvaro och hur rektorn följer upp och analyserar barnens frånvaro och personalens arbete med att främja närvaro, liksom vilka eventuella åtgärder rektorn vidtar utifrån uppföljning och analys.

Skolinspektionen bedömer att rektorn i flera delar bedriver ett aktivt och strategiskt arbete för att främja närvaro i förskolan. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med förskolepersonal, rektorn samt inkommen dokumentation.

Samarbete med vårdnadshavare

Rektorn verkar för att barn och vårdnadshavare får en god introduktion i syfte att skapa trygghet och förtroende för förskolan. På den aktuella förskolan arbetar personalen under ledning av rektorn med introduktionen i syfte att skapa förståelse för förskolans uppdrag samt trygghet hos barn och vårdnadshavare. I ett första steg när barnet ska börja på förskolan bjuds vårdnadshavare in till ett introduktionssamtal där personalen informerar om förskolans uppdrag, rutiner samt förskolans betydelse för barns utveckling. I de fall vårdnadshavare inte förstår eller kan kommunicera på svenska används förskolans flerspråkiga pedagoger som stöd, alternativt används tolk. Förskolan visar även en film "Vad är förskola" som finns tillgänglig på flera språk. Efter introduktionssamtalet påbörjas inskolning där barnet tillsammans med vårdnadshavare deltar i förskolans verksamhet. Inskolningen anpassas utifrån behov men följer ett gemensamt arbetssätt där barn och vårdnadshavare under en tvåveckorsperiod introduceras till olika delar av verksamheten och vårdnadshavare efterhand testar att lämna barnet på förskolan. Efter två månader följs introduktionen upp i ett samtal med vårdnadshavarna där pedagogerna också visar Skolverkets film "Förskolan är till för ditt barn"

samt utgår från ett gemensamt underlag för samtal och frågor om barnets första tid på förskolan. Förskoleområdets fyra försteförskollärare har fått i uppdrag att se på hur introduktionsperioden fungerar och göra observationer på förskolorna i området. Utifrån det arbetet ser rektorn att det kan komma att bli aktuellt för förskolan att utveckla introduktionen ytterligare i syfte att skapa en större likvärdighet mellan pedagoger vad gäller det trygghetsskapande arbetet.

Vidare har rektorn i stora delar utvecklat former för samarbete mellan förskolan och vårdnadshavare och för att informera om förskolans mål och arbetssätt. Det finns former för samarbetet med vårdnadshavare vid formaliserade tillfällen såsom utvecklingssamtal och föräldramöten där syftet är att informera om förskolans verksamhet och aktuella teman i förhållande till läroplanen. Vid utvecklingssamtalen är fokus särskilt inriktat på det enskilda barnets utveckling, exempelvis barnets förmåga att delta i samtal på svenska, samtidigt som vårdnadshavarna också ges information om barnets trivsel, trygghet och sociala relationer på förskolan. I kommunikationen med vårdnadshavare använder förskolan vid behov tolk eller tar stöd av flerspråkiga kollegor. Förskolan håller även familjekvällar där vårdnadshavarna träffar personal och andra familjer och där syftet är mer relationsskapande. Förskolan har vidare en lärplattform och en blogg där de löpande informerar om verksamheten, det är dock få vårdnadshavare som använder denna. I vardagen arbetar förskolepersonalen med att skapa trygghet och förtroende genom att samtala med vårdnadshavare i samband med att de hämtar sina barn. Det framgår dock att många vårdnadshavarna framför allt är intresserade av frågor som rör omsorgen om sitt barn såsom hur de sovit och ätit och att det är en utmaning för pedagogerna att i den dagliga kontakten få tid och möjlighet att berätta om vad förskolan arbetar med och varför kopplat till läroplanen. Det framgår också att rektorn inte gett någon ytterligare ledning i vad pedagogerna ska ta upp i den dagliga kontakten samt att pedagogerna i olika grad är förankrade i uppdraget enligt läroplanen vilket påverkar deras förutsättningar att förmedla undervisningens innehåll till vårdnadshavare. I kontakten med vårdnadshavare använder pedagogerna i vissa fall bildstöd när det finns svårigheter att kommunicera på svenska. Det finns också förskolepersonal som vid behov kan kommunicera med vårdnadshavare på fler språk än svenska.

Ledning och organisation av arbetet med att främja närvaro

Rektorn leder och organiserar arbetet med att främja närvaro på ett sådant sätt att det i många delar är tydligt för personalen vilka arbets- och förhållningssätt som gäller. Rektorn för vid gemensamma möten samtal med personalen om vikten av att barnen är närvarande i förhållande till förskolans positiva effekter för barnen, exempelvis vad gäller barnens språkutveckling och förberedelse för fortsatt utbildning. Det är dock inte

fullt ut tydligt på vilket sätt och i vilka sammanhang som pedagogerna förväntas förmedla synsättet till vårdnadshavarna. I de fall pedagogerna uppmärksammar att vårdnadshavare nyttjar förskolan på ett sätt de uppfattar ligger utanför vårdnadshavarnas rätt att nyttja förskola, finns en osäkerhet kring hur personalen ska förhålla sig och agera då de samtidigt förväntas ha en positiv inställning till barnens närvaro. Vidare leder rektorn arbetet med att främja närvaro utifrån kommunens gemensamma rutin för hur personal och rektorer ska öka närvaron i förskolan. Av rutinen framgår att förskolepersonalen ska ringa vårdnadshavare senast 30 minuter efter överenskommen tid om ett barn inte dyker upp. Syftet med samtalen är att lyssna in vårdnadshavare, ta reda på varför barnet är frånvarande och få tillfälle att prata om förskolans betydelse för barns utveckling och på så sätt öka barnets närvaro i förskolan. I rutinen finns förslag på frågor som personalen kan ställa till vårdnadshavare vid samtalet samt anvisningar om hur samtalet ska dokumenteras. Av rutinen framgår vidare rektorns roll vid frånvaro och när hen ska ta kontakt med vårdnadshavare samt hur samtalen ska dokumenteras. Arbetet med rutinerna har lett till en tydlig förbättring i form av att vårdnadshavarna numera hör av sig vid eventuell frånvaro. Arbetet med rutinerna är dock nytt och dokumentationen av kontakten med vårdnadshavare vid frånvaro görs ännu inte fullt ut.

Uppföljning, utvärdering och utveckling av arbetet

Rektorn följer upp och analyserar barnens frånvaro samt vidtar åtgärder utifrån de behov som framkommer. Rektorn tar återkommande fram information om barnens närvaro via ett kommungemensamt digitalt system. Rektorn följer upp närvarostatistiken löpande och vid behov samt gör jämförelser och undersöker eventuella mönster utifrån barnens schemalagda och faktiska vistelsetid. Exempelvis uppmärksammar rektorn om ett barn har hög frånvaro eller oregelbunden närvaro. Vid behov och i enlighet med kommunens gemensamma närvarorutin samtalar personalen och rektorn med vårdnadshavare för att lyfta vikten av att barnet kontinuerligt tar del av förskolans verksamhet, exempelvis utifrån barnets möjlighet till språkutveckling. Vid behov involverar rektorn även specialpedagog och andra stödkontakter såsom socialtjänsten i samtalen. Vid behov kan rektorn även erbjuda familjer utökad tid för barnet i förskolan under en kortare tid. Det finns vidare en rutin för ansökan om utökad tid som fattas av områdeschef utifrån ett underlag från rektorn. Rektorn ser i dagsläget att närvaron på den aktuella förskolan och i närområdet i stort är lägre än i kommunen generellt. Rektorn kan också konstatera att frånvaron ligger relativt konstant även om det finns en ökad kontinuitet för vissa barn sen den gemensamma närvarorutinen infördes. Den största skillnaden sen rutinen infördes är att frånvaron i större utsträckning än tidigare är meddelad vilket gör att förskolan fått en ökad kännedom om vilka orsaker som finns till frånvaron. Frånvaron beror

mestadels på sjukdom, ledighet eller att barn är hemma när det finns sjuka syskon. Frånvarostatistiken påverkas dock av att flera vårdnadshavare uppfattar att det är svårt att lägga in sina schematider i systemet och att pedagogerna då behöver lägga in schablontider som inte stämmer överens med vårdnadshavarnas faktiska behov. Förskolan arbetar med att kontinuerligt påminna och stötta vårdnadshavare att lägga in schemauppgifter i systemet i syfte att skapa ett mer tillförlitligt underlag för uppföljning och planering av verksamheten.

Vidare följer rektorn upp riktade åtgärder utifrån frånvaro och i viss mån även hur personalen arbetar närvarofrämjande, dock inte utifrån en tydlig systematik. Rektorn för dialog med personalen angående det riktade arbetet mot enskilda familjer där de identifierat frånvaroproblematik samt deltar själv vid behov i samtal med familjerna. I samband med gemensamma möten för rektorn också vissa samtal med personalen om det närvarofrämjande arbetet, exempelvis utifrån det påbörjade arbetet med kommunens gemensamma rutiner för hur personal och rektorer ska öka närvaron i förskolan. Det finns däremot ännu inte någon tydlig struktur för hur förskolans närvarofrämjande arbete, i form av aktuella arbets- och förhållningssätt, ska följas upp tillsammans med personalen. Som tidigare beskrivits har rektorn arbetat med att skapa ett gemensamt förhållningssätt hos personalen avseende vikten av barnens närvaro i förskolan samtidigt som det fortfarande finns en viss osäkerhet kring hur de ska förhålla sig till barnens närvaro kopplat till regler för när vårdnadshavare har rätt att nyttja förskola. Därtill har som tidigare nämnts pedagogerna kommit olika långt i att förmedla innehållet i läroplanen i kontakten med vårdnadshavare. Det är dock inte något som rektorn ännu diskuterat eller undersökt närmre tillsammans med personalen i syfte att ytterligare stärka det närvarofrämjande arbetet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver systematiskt följa upp och utvärdera det närvarofrämjande arbetet på förskolan.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn visserligen för dialog med personalen om det närvarofrämjande arbetet, men att det saknas en tydlig systematik i hur arbetet ska följas upp och utvärderas. Genom en mer tydlig och systematisk uppföljning kan rektorn få ett bättre underlag för att vidare utforma förbättringsinsatser samt ge en tydligare ledning i det närvarofrämjande arbetet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med personalen utvecklar arbetet med att utvärdera hur det närvarofrämjande arbetet bedrivs på förskolan utifrån gemensamma arbets- och förhållningssätt. I detta arbete kan förslagsvis ingå att följa upp hur personalen informerar om och förklarar förskolans mål och sätt att arbeta men även hur personalen förmedlar vikten av närvaro i förskolan samt vilka framgångsfaktorer som finns i det arbetet. Vidare kan rektorn undersöka vilka ottyligheter som finns kring hur personalen ska förhålla sig till barnens närvaro kopplat till vårdnadshavarnas rätt att nyttja förskola. En sådan uppföljning kan ge rektorn ett förbättrat underlag för att ytterligare utveckla och ge personalen en tydligare ledning i det närvarofrämjande arbetet.

I vilken utsträckning stödjer huvudmannen rektorn i arbetet med att främja närvaro?

Inom denna frågeställning granskas dels hur huvudmannen stödjer rektorn genom att ge ändamålsenliga förutsättningar, dels hur huvudmannen följer upp och utvecklar rektorns arbete för att främja närvaro. Genom att skapa ändamålsenliga förutsättningar kan huvudmannen stödja rektorn i arbetet med att främja barns närvaro i förskolan. Förutsättningarna innefattar stöd på såväl övergripande nivå som på enhetsnivå.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen i flera delar stödjer rektorn i arbetet med att främja närvaron. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, representanter för huvudmannen och hemkommunen samt i inkommen dokumentation.

Huvudmannens stöd till rektorn

Huvudmannen stödjer rektorn i arbetet med att främja närvaro på ett sätt som ger ändamålsenliga förutsättningar för rektorn på den aktuella förskolan. Som tidigare beskrivits har huvudmannen bland annat tagit fram gemensamma rutiner för hur personal och rektor ska öka närvaron i förskolan. Av rutinen framgår hur personal och rektor ska agera när barn är frånvarande. Vidare har huvudmannen utökat vistelsetiden för barn med allmän förskoleplats och för barn med föräldralediga eller arbetssökande vårdnadshavare till fyra timmar varje dag. Detta i syfte att ge förbättrade förutsättningar för lärande samt skapa en bättre kontinuitet för dessa barn.

I och med övergången till fyra timmar per dag skedde en viss ökning i närvaron hos för dessa barn. Huvudmannen har också tagit fram en handledning för hantering kring längre frånvaro och uppehåll av placering i förskolan. Syftet med handledningen är att fånga upp barn med längre frånvaro och tydliggöra rutinerna kring uppehåll i förskolan för att bidra till att fler barn deltar i förskolans utbildning. Av granskningen framgår vidare att huvudmannen tillhandahåller digitala system för att stödja rektorn i att följa upp barnens närvaro och frånvaro. Huvudmannen har återkommande möten med samtliga rektorer för kommunens förskolor där det närvarofrämjande arbetet diskuteras och där rektorn tar upp frågor och får stöd. Huvudmannen har i dessa sammanhang även förmedlat att det gemensamma synsättet inom förskolans verksamhet behöver vara att rektorer och personal ska ha en positiv inställning till barns närvaro i förskolan samt förmedla vikten av förskolans uppdrag till vårdnadshavarna i enlighet med de gemensamma rutinerna. Förskolan har vidare tillgång till ett barnhälsosteam där de kan få stöd i frågor kring enskilda barn, exempelvis kopplat till närvaro. Huvudmannen har även riktat stöd i form av processtöd till de förskolor som ligger i socioekonomiskt utsatta områden. Processtödjarna har i uppdrag att erbjuda stöd till nyanlända och flerspråkiga vårdnadshavare i kontakten med förskolor och förmedla vikten av förskolans verksamhet för barnens utveckling.

Vidare följer huvudmannen i stora delar upp rektorers närvarofrämjande arbete och gör vissa uppföljningar av frånvarostatistik, dock inte utifrån en tydlig systematik. Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet genomför huvudmannen kontinuerligt resultatuppföljningar med rektorerna där förskolornas närvaroarbete är en del som ingår. Förskolornas närvaroarbete lyfts även emellanåt på de regelbundna mötena mellan huvudmannen och rektorerna. Huvudmannen har vid dessa möten bland annat fört dialog med förskolorna om deras arbete utifrån de kommungemensamma närvarorutinerna och exempelvis uppmärksammat att det finns behov av att förenkla för förskolorna i dokumentationen utifrån frånvaron. Huvudmannen har dock ännu inte utvecklat ett systematiskt arbete för att kontinuerligt efterfråga information om hur förskolorna arbetar närvarofrämjande och utifrån aktuella gemensamma arbets- och förhållningssätt. Vidare gör huvudmannen vid behov eller på förekommen anledning vissa stickprov i förskolornas närvarostatistik. Huvudmannen har dock ännu inte utvecklat ett systematiskt arbete med att följa upp och sammanställa frånvarostatistik för förskolorna och har därmed inte heller genomfört någon egen fördjupande analys.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Huvudmannen behöver utveckla sin uppföljning och analys av det närvarofrämjande arbetet.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att huvudmannen visserligen gör uppföljningar av rektorns arbete för att främja närvaro, men att huvudmannen ännu inte systematiserat arbetet samt saknar relevanta sammanställningar av närvarostatistik i arbetet. Utifrån ett sådant underlag kan huvudmannen få en tydligare bild av vilka utmaningar och mönster som finns avseende frånvaro, samt vilket stöd som huvudmannen därmed kan behöva ge i rektorns arbete.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen ytterligare utvecklar arbetet med att följa upp hur det närvarofrämjande arbetet fungerar på förskolan utifrån relevant närvaro- och frånvarostatistik. Förslagsvis kan huvudmannen inleda arbetet genom att på huvudmannanivå, och med stöd av rektorer för förskolan, föra en dialog om vilken statistik avseende frånvaro och närvaro som är relevant att sammanställa och använda som underlag för att ytterligare utveckla arbetet med att följa upp och göra analyser kopplat till det närvarofrämjande arbetet. Vidare föreslås huvudmannen att systematisera sin uppföljning av det närvarofrämjande arbetet med utgångspunkt i relevanta statistik och utifrån aktuella arbets- och förhållningssätt.

I vilken utsträckning gör hemkommunen aktiva och strategiska ansträngningar för att öka deltagandet i förskolan?

Inom denna frågeställning granskas de delar av hemkommunens arbete som är tätt knutna till arbetet med att skaffa sig kännedom om vilka barn som finns i kommunen och som ska omfattas av hemkommunens ansvar enligt skollagen. Vidare granskas de insatser som hemkommunen genomför inom den uppsökande verksamheten. Hur hemkommunen följer upp insatserna i syfte att utveckla eller förbättra arbetssätt och metoder för den uppsökande verksamheten granskas också.

Skolinspektionen bedömer att hemkommunen i hög utsträckning gör aktiva och strategiska ansträngningar för att öka deltagandet i förskolan. Nedan

följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, representanter för huvudmannen och hemkommunen samt i inkommen dokumentation.

Arbetet med att skapa en nulägesbild och identifiera behov

Hemkommunen har god kännedom om vilka barn som inte är inskrivna i förskolans verksamhet och vilka orsaker och hinder som finns till att vårdnadshavare avstår från plats i förskolan för sitt barn. Kommunen har genomfört en större kartläggning av varför vårdnadshavare avstår från förskoleplats och har använt den som underlag för att utveckla sitt uppsökande arbete. Av kartläggningen framgick att deltagandet i förskolan var lägre i de socioekonomiskt utsatta bostadsområdena i kommunen och att huvudmannen inte lyckats förmedla förskolans uppdrag och innehåll till alla vårdnadshavare. Av kartläggningen framgick också att andra aktörer som möter vårdnadshavarna i sin profession, exempelvis BVC och socialtjänsten, saknat tillräckliga kunskaper och underlag för att beskriva förskolans verksamhet och fördelar. Utifrån dessa observationer har huvudmannen vidtagit åtgärder för att säkerställa att den information som finns om förskolan är relevant och likvärdig samt når ut till alla vårdnadshavare. Vidare visade kartläggningen att det var möjligt för vårdnadshavare att säga upp en förskoleplats utan att kommunen hade system för att fånga upp dessa och ta reda på vilka orsaker som låg bakom. Huvudmannen har utifrån det tagit fram en rutin kring hanteringen av när vårdnadshavare lämnar in uppsägning av förskoleplats. Syftet med rutinen är att fånga upp de barn som lämnar förskolan utan att byta till en annan förskola, flytta från kommunen eller börja förskoleklass. Av rutinen framgår att förskolan, när vårdnadshavare anger någon annan anledning till uppsägning, ska ta kontakt för att ta reda på varför barnet slutar samt föra samtal med vårdnadshavarna om fördelarna med förskolan. I rutinen finns ett kortfattat stödmaterial till samtalet med vårdnadshavarna. Huvudmannen har även förändrat systemet så att familjer som tidigare blivit utskrivna från förskolan på grund av skulder numera automatiskt skrivs in på en allmän förskoleplats i de fall de omfattas av en sådan.

Genomförandet av det uppsökande arbetet

Det finns en tydlig systematik i hemkommunens arbete med att kontakta och informera vårdnadshavare om förskolan och de metoder som används är anpassade utifrån lokala behov och vårdnadshavarnas förutsättningar. Hemkommunen tar varje vår och höst fram listor med kontaktuppgifter för de familjer som omfattas av det uppsökande arbetet och som inte har en förskoleplacering för sitt barn. Det uppsökande arbetet genomförs vidare via öppna förskolans verksamhet som bedrivs på kommunens olika familjecentraler. Öppna förskolans verksamhet arbetar med att kontakta

vårdnadshavare och förklara vikten av förskola samt ta reda på varför vårdnadshavarna eventuellt avstår från förskoleplats. På de av kommunens familjecentraler som är placerade i socioekonomiskt utsatta områden arbetar så kallade processtödare som har i uppdrag att erbjuda stöd till nyanlända och flerspråkiga vårdnadshavare i kontakt med förskolor. I det uppsökande arbetet tar processtödjarna kontakt och informerar vårdnadshavarna om förskolans uppdrag och dess fördelar samt tar reda på eventuella orsaker till att vårdnadshavarna avstår från en plats i förskolan. Processtödjarna utgör också ett stöd för vårdnadshavarna vid ansökan, introduktion och den första tiden i förskolan. Flera av processtödjarna är flerspråkiga och de har tidigare erfarenhet av arbete inom utbildningsystemet samt arbetar utifrån ett interkulturellt förhållningssätt för att bygga förtroende och skapa goda relationer till vårdnadshavarna. Kommunen har vidare gjort insatser för att säkerställa att information som finns om förskolan ska vara relevant och likvärdig i mötet med vårdnadshavare och i samverkan med de professioner som möter barn och vårdnadshavare, såsom BVC och socialtjänsten. Inom ramen för det arbetet har kommunen bland annat genomfört utbildningar om förskolans verksamhet och uppdrag och tagit fram en informationsfilm om vikten av förskola som visas på BVC, öppna förskolan och i familjecentralernas väntrum. BVC arbetar också med ett utökat hembesöksprogram där processtödjarna är med för att prata om vikten av att delta i förskolan exempelvis utifrån barnets språkutveckling. Kommunen har även arbetat för att utveckla samverkansformer för att få fler nyanlända och utrikesfödda familjer att ta del av öppna förskolans verksamhet. Exempelvis erbjuder kommunen svenska för invandrare (SFI) för föräldralediga inom ramen för öppna förskolans verksamhet.

Uppföljning av insatser

Hemkommunen följer kontinuerligt upp hur insatserna inom ramen för det uppsökande arbetet fungerar i syfte att förbättra arbetet och öka inskrivningsgraden. Hemkommunen följer varje vår och höst upp vilka familjer som saknar förskoleplats och vilka av dem som skrivits in i förskolan efter att det uppsökande arbetet genomförts. I uppföljningen ingår även att se över de insatser som genomförs i det uppsökande arbetet och som utgår från kommunens tidigare nämnda kartläggning av orsaker och hinder till att familjer avstår från förskolan. I sin uppföljning kan kommunen konstatera att flera av insatserna varit välfungerande när det gäller att nå ut till vårdnadshavarna. Exempelvis har utbildningsinsatserna gentemot BVC lett till att medarbetarna fått en ökad kompetens i att förmedla förskolans uppdrag och fördelar i kontakten med vårdnadshavare. Arbetet med processtödjarna har också varit framgångsrikt då de över tid byggt upp ett förtroendekapital i områdena där de arbetar och blivit

välkända bland familjerna vilket underlättar i det uppsökande arbetet. Utifrån de erfarenheter som hittills gjorts i det uppsökande arbetet har kommunen också gjort vissa justeringar i arbetsprocesserna. Exempelvis har processtödjarna sett att vissa kontaktvägar varit mer framgångsrika än andra för att nå fram till vårdnadshavarna vilket lett till att dessa kanaler i första hand används. Ett annat exempel är hur arbetet med att ta fram listor med kontaktuppgifter för de som saknar förskoleplacering gjorts mer effektivt genom att använda uppgifter från kommunens egna system.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom området.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Matilda Liljeberg

Föredragande
Signerat av: Matilda Liljeberg

I handläggningen av ärendet har även utredare Ingela Åkerman Jansson deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida.

Bilaga 1: Författningsstöd

2 kap. 8 § skollagen (2010:800)

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

4 kap. 3 § skollagen

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

4 kap. 4 § skollagen

Sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 § skollagen

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls

8 kap. 2 § skollagen

Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.

Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

8 kap. 5 § skollagen

Barn ska från och med ett års ålder erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

8 kap. 6 § skollagen

Barn, vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga enligt föräldraledighetslagen (1995:584) för vård av annat barn, ska från och med ett års ålder erbjudas förskola under minst tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan.

8 kap. 7 § skollagen

Barn ska även i andra fall än som avses i 5 och 6 §§ erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola.

8 kap. 12 § skollagen

Hemkommunen ansvarar för att utbildning i förskola kommer till stånd för alla barn i kommunen som ska erbjudas förskola och

1. vars vårdnadshavare önskar det, eller
2. som ska tas emot i förskolan efter ett erbjudande om plats enligt 14 a §.

Hemkommunen får fullgöra sina skyldigheter genom att erbjuda barnet motsvarande utbildning i fristående förskola.

Om det finns särskilda skäl, får hemkommunen komma överens med en annan kommun om att denna i sin förskola ska ta emot barn vars utbildning hemkommunen ansvarar för.

8 kap 12 a §

Hemkommunen ska genom uppsökande verksamhet ta kontakt med vårdnadshavare till barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § och som inte har en plats i förskola och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola.

Första kontakten ska tas inför hösten det år barnet fyller tre år. Kontakt ska sedan tas inför varje höst och varje vår då barnet inte har en plats i förskola. Sista kontakten ska tas inför våren det år barnet fyller sex år.

Kommunen behöver inte ta kontakt enligt första stycket med vårdnadshavare till barn som inte är folkbokförda i Sverige enligt folkbokföringslagen (1991:481).

8 kap 14 a §

Ett barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § ska av hemkommunen erbjudas en plats vid en förskoleenhet även utan att något önskemål om förskola har anmälts av barnets vårdnadshavare om

1. barnet är fött utomlands och vistas i Sverige sedan högst fem år, eller
2. barnets vårdnadshavare som är bosatta i Sverige är födda utomlands och vistas i Sverige sedan högst fem år.

Kommunen ska sträva efter att erbjuda även andra barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § och som har behov av förskola för en bättre

språkutveckling i svenska en plats vid en förskoleenhet utan att något önskemål om förskola har anmälts av barnets vårdnadshavare.

8 kap. 14 b §

Kommunen behöver inte erbjuda en plats enligt 14 a § om barnet inte är folkbokfört i Sverige enligt folkbokföringslagen (1991:481). Kommunen behöver inte heller erbjuda en plats enligt 14 a § första stycket om det med hänsyn till barnets levnadsförhållanden eller situation i övrigt är uppenbart obehövligt.

8 kap. 14 c §

Ett erbjudande om plats enligt 14 a § ska ges från och med hösten det år barnet fyller tre år. Erbjudandet ska lämnas till barnets vårdnadshavare senast tre månader före det datum då barnet tidigast kan tas emot. Kommunen ska hålla platsen reserverad för barnet till och med en månad efter det datum då barnet tidigast kan tas emot. Kommunens skyldighet att hålla platsen reserverad upphör om barnet inte börjar i verksamheten inom den tiden eller det framgår på något annat sätt att det inte finns önskemål om den erbjudna platsen. Ett nytt erbjudande om plats ska lämnas inför varje höst barnet inte har en plats i förskola till och med det år då barnet fyller fem år.

29 kap. 19 § skollagen

Kommunen ska informera vårdnadshavare och elever om utbildning i förskolor, förskoleklasser, grundskolor, anpassade grundskolor, fritidshem, gymnasieskolor och anpassade gymnasieskolor och om sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. och som erbjuds i eller av kommunen. Informationen ska utformas enligt 8 kap. 18 § andra stycket kommunallagen.

Förordning (2018:15) om läroplan för förskolan (Lpfö)

2.4 Förskola och hem

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för att barnen ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt ska förskolan samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmen.

2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för förskollärare, barnskötare och övrig personal vid förskoleenheten har rektorn det övergripande ansvaret för att utbildningen som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för förskolans kvalitet och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att (bland annat)

– varje barn tillsammans med vårdnadshavare får en god introduktion i förskolan

– utveckla formerna för samarbete mellan förskolan och vårdnadshavare och informera dem om förskolans mål och sätt att arbeta

Prop. 2021/22:132 Förskola för fler barn, s. 8, 12, 16-17, 23, 51-53 och 132

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Skolinspektionen har genomfört gruppintervju med personal som arbetar på förskolan Fogdegatan 60 A. Vidare har rektorn och representanter för hemkommunen och huvudmannen intervjuats.

Intervjuerna har sammanställts i en tjänsteanteckning som har kommunicerats med huvudmannen. Tjänsteanteckningen ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla kommuner som ingått i kvalitetsgranskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under våren 2025.

Bilaga 3: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Linköpings kommun den 1-2 oktober 2024. Besöket genomfördes av utredarna Matilda Liljeberg och Ingela Åkesson Jansson.

Linköpings kommun är en kommun med cirka 167 400 invånare och i kommunen finns det 109 förskolor som leds av 19 rektorer och 45 biträdande rektorer. I kommunen ansvarar Barn- och ungdomsnämnden för barnomsorg, grundskola, anpassad grundskola, skolbarnomsorg och fritidsverksamhet. Utbildningsförvaltningen ansvarar för förskoleverksamhet, grundskola och fritidshem, gymnasieskola, anpassad grundskola, anpassad gymnasieskola samt vuxenutbildning och leds av en utbildningsdirektör som även är utsedd skolchef. Avdelningschef med ansvar förskola är direkt underställd utbildningsdirektören. Avdelningschefen har två områdeschefer som är rektorernas chefer. För att stödja den pedagogiska och administrativa verksamheten finns flera centrala stödfunktioner såsom barn- och elevhälsa, utvecklingsledare, kvalitetskoordinatorer och sakkunnig inom förskola. Den uppsökande verksamheten är organiserad under rektor för öppna förskolan.

Förskolan Fogdegatan 60 A består av fem avdelningar med 86 barn 19 pedagogisk personal, varav fem förskollärare, en fritidspedagog och resterande barnskötare. Rektorn har arbetat på förskolan i två år och är totalt ansvarig för fyra förskolor i kommunen. Biträdande rektor ansvarar för den aktuella enheten samt ytterligare en enhet i kommunen.